

İslâm dünyasındaki uhuvvet anlayışı ve
uhuvvetin çağdaş İslâm toplumundaki
etkileri üzerine

Bediüzzaman'dan teorik ve pratik çözümler

Halil İbrahim Kara

PHD/ Capitol Üniversitesi / Filipinler

Bismillahirrahmanirrahim

"Bizim düşmanımız cebalet, zarûret, ihtilâftır. Bu üç düşmana karşı san'at, marifet, ittifak silâhıyla cihad edeceğiz."

Bediüzzaman Said Nursî

Giriş:

Alem-i İslâm'daki Uhuvvet ve İttifak

"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız!" (Müslim)

21. yüzyılın çağdaş dünyasında bugün itibari ile resmî dini İslâm olan 63 ülke yer almaktadır. Toplam nüfusun % 23'ünü oluşturan İslâm aleminin, 1,5 milyardan fazla takipçisi mevcuttur. Her geçen gün hem nüfus olarak, hem de İslâm'ı seçen yeni takipçileri ile büyüyen İslâm âleminin 2020 senesinde nüfusunun 2 milyarın üzerinde olacağı tahmin ediliyor. İslâm dini; Arap'ı, Türk'ü, Fars'ı, Rum'u, Asyalı'sı ve Avrupalı'sı ile daha onlarca millet ve uygarlıktan oluşan çok zengin bir yapıya sahip evrensel bir dindir. Bu da İslâm'ın hak ve hakikatler dini olduğunu gösterdiği gibi, Kur'an'ın

*Dünya barışının
sağlanmasındaki
en önemli
etkenlerden
biri de,
Müslümanların
kendi aralarında
ittihad etmeleridir.*

ve Resulullah'ın da mucizesini göstermektedir. Bediüzzaman'ın ifade-
siyle: “Kur’ân, bu dünyada, öyle nurânî ve saadetli ve hakikatli bir surette
bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye ile beraber, insanların hem nefislerinde, hem
kalblerinde, hem ruhlarında, hem akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde ve
hem hayat-ı içtimaiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde öyle bir inkılâp
yapmış ve idame etmiş ve idare etmiş ki, on dört asır müddetinde, her da-
kikada, altı bin altı yüz altmış altı âyetleri kemâl-i ihtiramla, hiç olmazsa
yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunuyor ve insanları terbiye ve
nefislerini tezkiye ve kalblerini tasfiye ediyor, ruhlara inkişaf ve terakki ve
akıllara istikamet ve nur ve hayata hayat ve saadet veriyor. Elbette böyle bir
kitabın misli yoktur, harikadır, fevkalâdedir, mu’cizedir.”

Bu kadar farklılığı içinde barındıran bir dinin, en hassas ve dikkat ge-
rektiren noktasının da uhuvvet olduğuna inanıyorum. Yani bu farklılıkta
birlikteliği bulmak, bu ayrılıkta gayrılık olmadığını göstermek, bunu bütün
İslâm aleminin en önemli vazifesi haline getirmek ve bütün Müslümanların
bu noktaya nazarlarını celbetmek çok önemli bir hakikattir. Bu noktada
birçok Ayet-i Kerime ve Hadis-i Şerif ile Allah (cc) ve Efendimiz(sav) biz-
leri uyarmaktadır. Şimdi iki ayet ile bu noktaya işaret edelim. İlki evrensel
kardeşliğe ve barışa vurgu yapan ve teşvik eden ; “Ey insanlar! Muhakkak
ki Biz, sizi bir erkek ve bir kadından yarattık. Ve sizi milletler ve kabile-
ler kıldık ki, birbirinizi (soyunuzu, babalarınızı) tanıyasınız. Muhakkak ki
Allah'ın indinde en çok kerim olanınız (ikram olunanınız, en şereffi olanı-
nız), (ırk ya da soy olarak değil) en çok takva sahibi olanınızdır. Muhak-
kak ki Allah, en iyi bilen ve haberdar olandır.” ve Müslümanlar arasındaki
ittifakı güçlendirmeye ve ihtilâfi ortadan kaldıran ayeti kerime ise : “Ve
hepiniz, Allah'ın ipine sınıksız tutunun, fırkalara ayrılmayın! Ve Allah'ın
sizin üzerinizdeki ni'metini hatırlayın; siz (birbirinize) düşman olmuştun-
uz. Sonra sizin kalplerinizin arasını birleştirdi, böylece O'nun (Allah'ın)
nimeti ile kardeşler oldunuz. Ve siz ateşten bir çukurun kenarında iken sizi
ondan kurtardı. İşte Allah, âyetlerini size böyle açıklıyor. Umulur ki böylece
siz hidayete erersiniz.”

Bu gibi emirler, Rabbimizin katında gerek Ümmet olarak gerekse de
evrensel olarak barışın, kardeşliğin ve sevginin ne kadar önemli olduğunu
göstermektedir. Evrensel barışın, kardeşliğin ve ittifakın sağlanması için bu
değerlerin Ümmeti Muhammed'de tatbik edilmesi zaruridir. Dünya barışın-
nın sağlanmasındaki en önemli etkenlerden biri de, Müslümanların kendi
aralarında itihad etmeleridir.

Üstad Bediüzzaman Said Nursi'nin Uhuvvet ve İttifak'a Ait Yaklaşımları

“Mü'minler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Ve
Allah'a karşı takva sahibi olun. Umulur ki, böylece siz rahmet olunursun-
uz.”[6] Bediüzzaman,Uhuvvet Risalesi eserinde bu ayeti tefsir ederken ni-
fak ve şikâkın hikmet ve hakikat nazarında da zulüm olduğunu söyler. Bu-
nun yanında müminlerde kardeşliğin ve muhabbetin zorunluluğunu, şöyle
ifade etmektedir: “Evet, tevhid-i imanî, elbette tevhid-i kulûbu ister. Ve
vahdet-i itikad dahi, vahdet-i içtimaiyeyi iktiza eder. Evet, inkâr edemezsin

ki, sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostâne bir rabita anlarsın; ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan, arkadaşâne bir alâka telâkki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla, uhuvvetkârâne bir münasebet hissedersin. Halbuki, imanın verdiği nur ve şuurla ve sana gösterdiği ve bildirdiği esmâ-i İlâhiye adedince vahdet alâkaları ve ittifak rabitaları ve uhuvvet münasebetleri var.

Meselâ, her ikinizin Hâlıkınız bir,

Mâlikiniz bir, Mâbudunuz bir,

Râzıkınız bir—bir, bir, bine kadar bir, bir.

Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kibleiniz bir—bir, bir, yüze kadar bir, bir.

Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir—ona kadar bir, bir.

Bu kadar bir birler vahdet ve tevhide, vifak ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevî zincirler buldukları halde, şikak ve nifâka, kin ve adâvete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü'mine karşı hakikî adâvet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o rabita-i vahdete bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete karşı bir istihfaf ve o münasebât-ı uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf olduğunu, kalbin ölmemişse, aklın sönmemişse anlarsın."

Yani bizler hangi milletten olursak olalım, her nerede yaşarsak yaşayalım, ne kadar farklılıklarımız olursa olsun İslâm'ın getirdiği birlik ve beraberlik rabitaları bizi birbirimize kopmaz bir ip ile bağlamıştır ve kardeşliği tesis etmiştir. İnandığımız bir Allah ile... Ve O'nun gönderdiği Kur'an ile... Ve davasını takip ettiğimiz Resul (sav) ile... Günde beş defa yöneldiğimiz kiblemiz ile... Ve daha inandığımız birçok değer ile biz Müslümanlar tek bir vücudun azaları gibiyiz. İslâm alemindeki devletler ve milletler, farklı vazifeler almış olsalar da tek bir gayeye hizmet eden bir vücutta toplanmışlardır. Her bir bireyin o vücutta bir vazifesi vardır.

Bediüzzaman'ın İslâm kardeşliğinin hayat-ı şahsiyedeki devamı noktasında ifade ettiği iki düstur çok ehemmiyet teşkil etmektedir. Bunlardan birincisi "Sen mesleğini ve efkârını hak bildiğin vakit, "Mesleğim haktır veya daha güzeldir" demeye hakkın var. Fakat "Yalnız hak benim mesleğimdir demeye hakkın yoktur. "Rıza gözü, ayıplara karşı kördür. Kem göz ise çirkinlikleri gösterir."sırrınca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz, başkasının mesleğini butlan ile mahkûm edemez. İkincisi "Senin üzerine haktır ki, her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu demek doğru değildir. Zira senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihati bazan damara dokundurur, aksülâmel yapar.

Üstad Said Nursi, yukarıda ifade ettiğim manalar çerçevesinde, Alem-i İslâm için uhuvvetin ne kadar önemli ve şikak ve nifakın ise ne kadar zararlı olduğunu vurgulamıştır. Dünya nüfusunun neredeyse dörtte birini teşkil eden Müslümanlar, aralarında sağlayamadıkları hakiki ittifak ve muhabbet yüzünden, Ortadoğu'da 8 milyon nüfusu olan ve hakiki ittifakı kuran başka bir kuvvet karşısında çaresiz kalmaktadırlar. 8 milyon hakiki ittifak ise 1.5 milyar insana mukabil gelmiştir. Said Nursi yine bu konuyu Uhuvvet

"Senin üzerine haktır ki, her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı; fakat her doğruyu demek doğru değildir.

*Hak namına,
hakikat hesabına
olan tesadüm-ü
efkâr ise, maksatta
ve esasta ittifakla
beraber, vesâilde
ihtilâf eder.
Hakikatin her
köşesini izhar edip
hakka ve hakikate
hizmet eder.*

Risalesi'nde şu şekilde ele almaktadır: “Üçüncü suale deriz ki: Hak namına, hakikat hesabına olan tesadüm-ü efkâr ise, maksatta ve esasta ittifakla beraber, vesâilde ihtilâf eder. Hakikatin her köşesini izhar edip hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış nefsi emmâre hesabına hodfuruşluk, şöhratperverâne bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü, maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda dahi nokta-i telâkisi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne gider, kabil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hal-i âlem buna şahittir.”

Bugünün İslâm dünyasında, içinde bulunduğumuz yüzyılda bu manaları Müslüman olarak hepimiz tecrübe etmekteyiz. Gerek millet olarak kendi devletimizdeki ihtilaflar ve kargaşalar ile, gerek İslâm bölgelerinde yaşanan problemler ile, gerekse de bütün İslâm âlemi olarak içinde bulunduğumuz savaşlar ile bu ihtilâfın acılarını Müslümanlar olarak çekmekteyiz. Irak, Suriye, Afganistan, Türkiye, Mısır, Tunus ve bütün Ortadoğu buna acı bir örnektir. Problemlerimiz karşısında İslâm devletleri olarak, aynı dinin mensubları olarak birbirimizle meşveret yapıp, birbirimizden yardım almak lazım iken, kimimiz Amerika'nın arkasına, kimimiz Rusya'nın himayesine ya da başka bir İslâm düşmanı devletin arkasına sığınmışız. Üstad Bediüzzaman bu gerçeği bir misal ile değerlendirip bize bu durum karşısında basit ama hakikatli bir yol gösteriyor: “Câ-yı teessüf bir hâlet-i içtimaiye ve kalb-i İslâmî ağılatacak müthiş bir maraz-ı hayat-ı içtimâî: Haricî düşmanların zuhur ve tehacümünde dahilî adâvetleri unutmak ve bırakmak” olan bir maslahat-ı içtimaiyeyi en bedevî kavimler dahi takdir edip yaptıkları halde, şu cemaat-i İslâmiyeye hizmet dâvâ edenlere ne olmuş ki, birbiri arkasında tehacüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz'î adâvetleri unutmayıp düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar? Şu hal bir sukuttur, bir vahşettir, hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye bir hıyanettir.”

Medar-ı ibret bir hikâye: Bedevî aşiretlerinden Hasenan aşiretinin bir-birine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden, belki elli adamdan fazla öldürdükleri halde, Sipkan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılıklarına çıktığı vakit, o iki düşman taife, eski adâveti unutup, omuz omuza verip, o haricî aşireti def edinceye kadar dahilî adâveti hatırlarına getirmezlerdi.

İşte, ey mü'minler! Ehl-i iman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Herbirisine karşı tesanüd ederek, el ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecburken, onların hücumunu teşhil etmek, onların harîm-i İslâma girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârâne tarafgirlik ve adâvetkârâne inat, hiçbir cihetle ehl-i imana yakışır mı? O düşman daireler, ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfürün âlemine, tâ dünyanın ehvâl ve mesâibine kadar, birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırsıyla bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal'an, uhuvvet-i İslâmiyedir. Bu kal'a-i İslâmiyeyi küçük adâvetlerle ve bahanelerle sarsmak, ne kadar hilâf-ı vicdan ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı İslâmiye olduğunu bil, ayıl.

Biz Müslümanların hiçbir nedeni ve gerekçesi yoktur ki, dahili bu kadar

düşmanlar var iken harici ayrılıklara ve ihtilâflara müsaade edelim. Çünkü daha önce de ifade ettiğim gibi, Alem-i İslâmdaki ittifak, dünya barışını getirecektir ve zalimlerin mazlumlara olan zulmünü en aza indirecektir.

Bediüzzaman'a göre İslâm Dünyasındaki İhtilâfın Sebepleri

Üstad Bediüzzaman'a -Lem'alar adlı eserinde- çok ehemmiyetli bir soru soruluyor. Bu soru çerçevesinde Said Nursi bütün detaylarıyla mü'minlerdeki ihtilâfın ve gayri müslimlerdeki ittifakın analizini yapıyor: "Mühim ve müthiş bir soru: Neden ehl-i dünya, ehl-i gaflet, hattâ ehl-i dalâlet ve ehl-i nifak rekabetsiz ittifak ettikleri halde, ehl-i hak ve ehl-i vifak olan ashab-ı diyanet ve ehl-i ilim ve ehl-i tarikat, neden rekabetli ihtilâf ediyorlar? İttifak ehl-i vifakın hakkı iken ve hilâf ehl-i nifakın lâzımı iken, neden bu hak oraya geçti ve şu haksızlık şuraya geldi?"

Bu soruyu Bediüzzaman yedi sebep ile açıklamaktadır:

Birincisi "Ehl-i hakkın ihtilâfı hakikatsizlikten gelmediği gibi, ehl-i gafletin ittifakı dahi hakikattarlıktan değildir. Belki ehl-i dünyanın ve ehl-i siyasetin ve ehl-i mektep gibi hayat-ı içtimaiyenin tabakatına dair birer muayyen vazife ile ve has bir hizmet ile meşgul taifelerin, cemaatlerin ve cemiyetlerin vazifeleri taayyün edip ayrılmış. Ve o vezâif mukabilindeki alacakları maişet noktasındaki maddî ücret ve hubb-u cah ve şan ve şeref noktasında teveccüh-ü nâstan alacakları mânevî ücret taayyün etmiş, ayrılmış. Müzâhame ve münakaşayı ve rekabeti intaçedecek derecede bir iştirak yok. Onun için, bunlar ne kadar fena bir meslekte de gitseler, birbiriyle ittifak edebilirler.

Amma ehl-i din ve ashab-ı ilim ve erbab-ı tarikat ise, bunların herbirininin vazifesi umuma baktığı gibi, muaccel ücretleri de taayyün ve tahassus etmediği ve herbirininin makam-ı içtimaide ve teveccüh-ü nâsta ve hüsn-ü kabuldeki hissesi tahassus etmiyor. Bir makama çoklar namzet olur. Maddî ve mânevî herbir ücrete çok eller uzanabilir. O noktadan müzâhame ve rekabet tevellüt edip vifakı nifaka, ittifakı ihtilâfa tebdil eder."

Üstad bu ihtilâfın ve nifakın devasının `ihlas` olduğunu ve insanlardan değil, Rabbimizden mükâfat beklemek gerektiğini ve bunun da daha çok ahiret hesabına olduğunu ifade etmektedir. Benim mükâfatımı vermek ancak Allah'a aittir. Bu sayede de Müslümanlar arasında hakiki kardeşlik rabıtalı oluşturulmuş olacak. Sahabelerde bulunan `isar` hasleti ile menfaatlerde bile kardeşini kendine tercih etme, hakiki kardeşliğin en büyük vesilesi olacaktır.

İkincisi "Ehl-i dalâletin zilletindendir ittifakları; ehl-i hidayetinin zilletindendir ihtilâfları. Yani, ehl-i gaflet olan ehl-i dünya ve ehl-i dalâlet, hak ve hakikate istinad etmedikleri için, zayıf ve zelildirler. Tezellül için, kuvvet almaya muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçtan, başkasının muavenet ve ittifakına samimî yapışırlar. Hattâ, meslekleri dalâlet ise de, yine ittifakı muhafaza ederler. Adeta o haksızlıkta bir hakperestlik, o dalâlette bir ihlâs, o dinsizlikte dinsizdârâne bir taassup ve o nifakta bir vifak yaparlar, muvaffak olurlar. Çünkü samimî bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet, ihlâs ile kim ne isterse Allah verir.

*Üstad bu ihtilâfın
ve nifakın
devasının `ihlas`
olduğunu ve
insanlardan değil,
Rabbimizden
mükâfat beklemek
gerektiğini
ve bunun
da daha çok
ahiret hesabına
olduğunu ifade
etmektedir.*

*Daire-i İslâmiyet
içinde, hangi
meşrepte olursa
olsun, medar-ı
muhabbet ve
uhuvvet ve
ittifak olacak çok
rabita-i vahdet
bulunduğunu
düşünüp ittifak
ederek.*

Amma ehl-i hidayet ve diyanet ve ehl-i ilim ve tarikat, hak ve hakikate istinad ettikleri için ve herbiri bizzat tarik-i hakta yalnız Rabbini düşünüp tevfikine itimad ederek gittiklerinden, mânen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissettiği vakit, insanların yerine Rabbisine müracaat eder, medet O'ndan ister. Meşreplerin ihtilâfiyla, zâhir-i meşrebine muhalif olana karşı muavenet ihtiyacını tam hissetmiyor, ittifaka ihtiyacını göremiyor. Belki hodgâmlık ve enâniyet varsa, kendini haklı ve muhalifini haksız tevehhüm ederek, ittifak ve muhabbet yerine, ihtilâf ve rekabet ortaya girer. İhlâsı kaçırır, vazifesi zîrûzeber olur.”

Yukarıdaki sebeplerde Bediüzzaman'ın işaret ettiği mana, Alem-i İslâm'da, görülen bu ihtilâfların nedeni, Müslümanların ve İslâmiyet'in hak ve hakikat olmadığını göstermediği gibi, gayri müslimlerin de hak ve hakikati bulduklarını veya davalarının doğru olduğunu veya onların izzetli olduklarını da göstermemektedir. Tam tersine birçok dünyevi mesailde Müslümanlar dünyaya çok ehemmiyet vermediklerinden ve izzetlerinden dolayı Rab'lerinden başka kimseye müracaat etmeyip, kimseye de minnet etmemelerinden kaynaklanan bir ihtilâf vardır. Bundan dolayı Müslümanlarda zahiren hakiki kardeşlik manası tam hissedilmemektedir. Ehl-i dalâletin ise, bu dünyadaki muvaffakiyetlerini, bütün kuvvetlerini dünyevi işlerine hasr-ı nazar etmeleri, dünyevi bir menfaat için birbirlerinin yardımına ihtiyaç duymaları ve herşeylerini feda ederek , izzetlerini ve onurlarını çiğneyerek birbirlerine yapışmaları, hakiki manada dünyada muvaffakiyete sebep olmuştur. Yani gayri müslim zayıflıktan kaynaklanan bir ihtiyaçla kuvvet bulup ittifak etmiş. Müslüman ise kendi gücüne güvenip Rabbinden başkasına ihtiyaç duymamaktan kaynaklanan bir ihtilâfa sebep olmuştur. Bunun çaresini Nursi şöyle sıralar;

“1. Müsbet hareket etmektir ki, yani, kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adâveti ve başkalarının tenkîsi, onun fikrine ve ilmine müdahale etmesin, onlarla meşgul olmasın.

2. Belki, daire-i İslâmiyet içinde, hangi meşrepte olursa olsun, medar-ı muhabbet ve uhuvvet ve ittifak olacak çok rabita-i vahdet bulunduğunu düşünüp ittifak ederek,

3. Ve haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihe-tinde hakkı ise, “Mesleğim haktır,” yahut “daha güzeldir” diyebilir. Yoksa, başkasının mesleğinin haksızlığını veya çirkinliğini ima eden “Hak yalnız benim mesleğimdir” veyahut “Güzel benim meşrebimdir” diyemez olan in-saf düsturunu rehber etmek,

4. Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-i İlahînin bir sebebi ve diyanetteki izzetin bir medarı olduğunu düşünmekle,

5. Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık, tesanüd sebebiyle, cemaat suretin-deki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin dehâsıyla hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli ferdi olan mukavemetin mağlûp düştüğünü anlayıp, ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı mânevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek,

6. Ve hakkı, bâtılın savletinden kurtarmak için,

7. Nefsini ve enâniyetini,

8. Ve yanlış düşündüğü izzetini,

9.Ve ehemmiyetsiz, rekabetkârâne hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazanır, vazifesini hakkıyla ifa eder.”

Bu prensipler ile Müslümanlar aralarında hakiki kardeşlik rabıtalарını oluştururlar. Ve Bediüzzaman bu emirlerin yanında, Uhuvvet Risalesi'nin sonunda Müslümanları ikaz etmektedir : “Ey ehl-i iman! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, aklınızı başınıza alınız. İhtilâfınızdan istifade eden zalimlere karşı “Mü'minler ancak kardeşirler.” kal'a-i kudsiyesi içine giriniz, tahassun ediniz. Yoksa, ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz.

Malûmdur ki, iki kahraman birbiriyle boğuşurken, bir çocuk ikisini de dövebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı muvazenede bulunsa, bir küçük taş, muvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte, ey ehl-i iman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârâne tarafgirliklerinizden, kuvvetiniz hiçe iner; az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içtimaiyenizle alâkanız varsa “Mü'minin mü'mine bağlılığı, parçaları birbirini tutan binâ gibidir.” düstur-u âliyyeyi düstur-u hayat yapınız, sefalet-i dünyevîden ve şekavet-i uhreviyeden kurtulunuz.”

Biz Müslümanlar bu prensipler ve emirler dairesinde hareket edemediğimiz için kendi kendimizin kuvvetini kırıyor, ve kardeşimize ve meslektaşımıza ve medar-ı şeref bildiğimiz ecdadımıza hürmetsizlik etmiş oluyoruz. Bizi mağlup eden düşmanlarımız değil, kendimiz ve nefsimizdir. Bu yüzden Efendimiz (sav) Mekke'nin fethinden sonra Sahabelerine; "Küçük cihad bitti büyük cihad başladı"[17] buyurmuştur. Yani nefsimizle olan cihad başlamıştır. 63 İslâm ülkesi var ama ortada ittifak sağlamış, hakiki kardeşliği yakalamış Müslüman ülkeleri yok. Bu İslâm dünyası için düşünülmesi ve çareler üretilmesi gereken bir hakikattir.

Uhuvvetteki İhlasın Lüzumu

İslâmî terminolojide ihlasın manâsı, amelleri Allah için yapmaktır. Üstad Hazretleri İhlas Risalesi eserinde bu ihlas manasını harika şekilde açıklamıştır ve düsturlar koymuştur. Bu düsturlar çerçevesinde Üstad, mü'minlere bütün hal ve hareketlerinde ihlaslı olmanın yolunu teorik olarak ifade edip, pratik olarak da bizzat uygulamıştır. Her bir düstur ve kural, kişinin kendisine, kardeşine, ailesine ve vatanına karşı sevgi, muhabbet ve uhuvvet bağlarını güçlendirmesine yardımcı olmuştur. Bugün Türkiye'de ve dünyada yaşayan yüzbinlerce Nur talebesi bunun canlı bir misalidir. Çünkü bu düsturlar, İslâm kardeşliğini ve muhabbetini hem teorik hem de pratik olarak gösteren müthiş bir rehberdir. Bu rehberin de rehberi Kur'an'dır. Kısaca düsturlar şunlardır;

“**BİRİNCİ DÜSTURUNUZ**; Amelinizde rıza-yı İlâhî olmalı.

Eğer O razı olsa, bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer O kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O razı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktiza ederse, sizler istemek talebinde olmadığınız halde, halklara da kabul ettirir, onları da razı eder. Onun için, bu hizmette, doğrudan doğruya, yalnız Cenâb-ı Hakkın rızasını esas maksat yapmak gerektir.”

“**İKİNCİ DÜSTURUNUZ**; Bu hizmet-i Kur'âniyede bulunan kardeş-

*Amelinizde rıza-yı İlâhî olmalı.
Eğer O razı olsa,
bütün dünya
küsse ehemmiyeti
yok. Eğer O kabul
etse, bütün halk
reddetse tesiri yok.*

*Dünyada sulh-u
umumiyyi inşa
edebilmek için,
Müslümanlar
arasında uhuvvet
düsturunun tesis
edilmesi görünen
tek çaredir.*

lerinizi tenkit etmemek ve onların üstünde fazilet-furuşluk nev'inden gıpta damarını tahrik etmemektir.

Çünkü nasıl insanın bir eli diğer eline rekabet etmez, bir gözü bir gözünü tenkit etmez, dili kulağına itiraz etmez, kalb ruhun ayıbını görmez. Belki birbirinin noksanını ikmal eder, kusurunu örter, ihtiyacına yardım eder, vazifesine muavenet eder. Yoksa o vücud-u insanın hayatı söner, ruhu kaçar, cismi de dağılır.

Hem nasıl ki bir fabrikanın çarkları birbiriyle rekabetkârâne uğraşmaz, birbirinin önüne tekaddüm edip tahakküm etmez, birbirinin kusurunu görerek tenkit edip, sa'ye şevkini kırıp atâlete uğratmaz. Belki bütün istidatlarıyla birbirinin hareketini umumî maksada tevcih etmek için yardım ederler; hakiki bir tesanüd, bir ittifakla gaye-i hilkatlerine yürürler. Eğer zerre miktar bir taarruz, bir tahakküm karışsa, o fabrikayı karıştıracak, neticesiz, akım bırakacak. Fabrika sahibi de o fabrikayı bütün bütün kırıp dağıtacak.”

“**ÜÇÜNCÜ DÜSTURUNUZ;** Bütün kuvvetinizi ihlâsta ve hakta bilmelisiniz. Evet, kuvvet haktadır ve ihlâstadır. Haksızlar dahi, haksızlıkları içinde gösterdikleri ihlâs ve samimiyet yüzünden kuvvet kazanıyorlar.

“**DÖRDÜNCÜ DÜSTURUNUZ;** Kardeşlerinizin meziyetlerini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şâkirâne iftihar etmektir.”

Bu düsturlar insanın kendi dünyasındaki barış ve muhabbeti gösteren manalara işaret eder. Huzur, barış ve kardeşlik ise İslâm'ın kendisidir. Kendisi ile, çevresi ve toplumu ile barışık olan ve her hareketinde rıza-i ilahî'yi gözeten bir Müslüman bütün mü'minlerle uhuvvet ve muhabbet içinde yaşayabilir. Yani İslâm ve uhuvveti önce kendi nefsinde yaşar ki başka nefislere de tesir etsin. Bundan dolayı Bediüzzaman 130 parça eserleri arasında sadece İhlas Risalesi'ni her 15 günde bir okuma tavsiyesinde bulunmuştur. Çünkü İhlas Risalesi, muhabbeti ve uhuvveti tesis edip, adaveti ve ihtilafı yok eder.

Hülâsa

Uhuvvet ve ihlas, İslâmiyet'in en kavî ve kat'i bir emri olduğu gibi, Alem-i İslâm'ın da en temel ve hayâtî bir düsturudur ve çağdaş İslâm dünyasında Müslümanların edinmesi gereken zaruri bir haslettir. Uhuvvet, Alem-i İslâmı tefrikadan, sefaletten ve zulümden kurtaracak, iki cihanda mesud kılacak en büyük silahtır. Dünyada sulh-u umumiyyi inşa edebilmek için, Müslümanlar arasında uhuvvet düsturunun tesis edilmesi görünen tek çaredir.

KAYNAKÇA

1. http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0slam_%C3%BCIkeleri
2. <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/16864158.asp>
3. The Rays / The Supreme Sign - First Chapter, Second Point - p.158
4. Quran , Surah al-Hujurat. 49:13
5. Quran , Ali imran. 3:103
6. Quran , Surah al-Hujurat. 49:10
7. Letters / Twenty - Second Letter - First Topic - p.313

-
8. Letters / Twenty - Second Letter - First Topic- p.314
 9. Letters / Twenty - Second Letter - First Topic- p.318
 10. Letters / Twenty - Second Letter - First Topic- p.319
 11. The Flashes / The Twentieth Flash / On Sincerity- p.201
 12. The Flashes / The Twentieth Flash / On Sincerity- p.202
 13. Quran 11:29
 14. The Flashes / The Twentieth Flash / On Sincerity- p.203
 15. The Damascus Sermon / A Letter - p. 126
 16. The Flashes / The Twentieth Flash / On Sincerity- p.203
 17. Letters / Twenty - Second Letter - First Topic- p.320
 18. http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0hlas_Suresi
 19. The Flashes / The Twenty-First Flash / On Sincerity - p.214
 20. The Flashes / The Twenty-First Flash / On Sincerity - p.215
 21. The Flashes / The Twenty-First Flash / On Sincerity - p.216
 22. The Damascus Sermon / Fifth Word - p. 51

